

RAFAŁ WOŹNIAK

Uniwersytet Radomski
<https://orcid.org/0000-0002-5405-8676>
e-mail: r.wozniak@urad.edu.plCZŁONEK ZARZĄDU JAKO PEŁNOMOCNIK
W SYTUACJI OKREŚLONEJ W ART. 210 § 1
KODEKSU SPÓŁEK HANDLOWYCH

Reprezentacja spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez pełnomocnika, którym jest członek zarządu tej spółki z o.o., budzi wątpliwości. Sytuacja komplikuje się bardziej w odniesieniu do przypadku działania członka zarządu jako pełnomocnika spółki z o.o. przy zawarciu umowy między tą spółką a członkiem jej zarządu lub w sporze z nim w sytuacji określonej w art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych¹. Niniejszy artykuł ma na celu omówienie istniejących wątpliwości i stanowisk w tej sprawie, a także zaprezentowanie stanowiska własnego. Z uwagi na fakt, że praktycznie tożsama regulacja została przyjęta w art. 300⁶⁷ k.s.h. oraz art. 379 k.s.h., stanowisko przedstawione w niniejszym artykule będzie miało zastosowanie w odniesieniu także do prostych spółek akcyjnych oraz spółek akcyjnych.

¹ Ustawa z 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 18 ze zm.); dalej: k.s.h.

1. WPROWADZENIE

Problematyka zawarta w regulacji art. 210 § 1 k.s.h. budzi dyskusje zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie. Prowadzony dyskurs sprowadza się w głównej mierze do odpowiedzi na pytanie o możliwość powołania członka zarządu jako pełnomocnika w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h.

Organem uprawnionym do reprezentowania spółki z o.o. w myśl art. 201 § 1 k.s.h. jest zarząd. Z treści powyższego przepisu wynika więc, że zarząd jest organem obligatoryjnym, a jednocześnie jedynym uprawnionym do prowadzenia spraw i reprezentacji spółki. Realizacja powyższej kompetencji przysługuje każdemu członkowi zarządu i odnosi się do wszystkich jej czynności sądowych i pozasądowych. Jednocześnie zasady reprezentacji spółki z o.o. winny być określone w umowie spółki. Jeżeli umowa spółki nie zawiera żadnych postanowień w tym przedmiocie, do składania oświadczeń w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu łącznie z prokurentem (art. 205 § 1 k.s.h.). Przepisy art. 205 § 1 k.s.h., jak wskazano wyżej, statuują ogólną zasadę reprezentacji spółki z o.o., a ich modyfikacja może być dokonana tylko w umowie spółki². Nie budzi wątpliwości, że członek zarządu nie może zostać pozbawiony prawa reprezentacji, gdyż byłoby to sprzeczne z art. 204 k.s.h.³

Z uwagi na tematykę niniejszego artykułu wydaje się zasadne choćby pobieżne omówienie kwestii dopuszczalności udzielenia pełnomocnictwa członkowi zarządu. Kwestia ta budzi wątpliwości w doktrynie⁴. Pojawiające się poglądy z jednej strony dopuszczają powyższą możliwość⁵,

² B. Kozłowska-Chyła, *Reprezentacja łączna mieszana w spółce kapitałowej a problem prokury łącznej mieszanej*, Przegląd Prawa Handlowego 5/2014, s. 34.

³ Por. choćby uchwała SN z 24 października 1996 r., III CZP 112/96, OSNC 2/1997, poz. 20; podobnie uchwała SN z 24 kwietnia 2014 r., III CZP 17/14, OSNC 2/2015, poz. 17.

⁴ Por. np. W.A. Stefaniuk, *Możliwość udzielenia pełnomocnictwa członkowi zarządu spółki kapitałowej – analiza orzecznictwa Sądu Najwyższego*, Internetowy Przegląd Prawniczy TBSP UJ 9/2017, s. 190 i n. i omówione tam poglądy.

⁵ Por. J.P. Naworski, *Pełnomocnictwo członka zarządu spółki z o.o. – glosa III CZP 68/06*, Monitor Prawniczy 1/2008, s. 44; K. Bilewska, *Udzielenie pełnomocnictwa*

z drugiej strony można spotkać głosy przeciwne⁶. W judykaturze uznaje się, że członek zarządu spółki z o.o., umocowany do reprezentacji łącznie z innym zarządcą, może zostać pełnomocnikiem spółki do poszczególnych czynności⁷, przy czym nie są to głosy jednolite⁸.

Należy wskazać, że żaden przepis prawa nie zakazuje ustanawiania pełnomocnikami zarządców spółki⁹. Zgodzić się należy z tymi poglądami, które dopuszczają taką możliwość. Wskazać przy tym należy, że tego typu działanie nie może być traktowane jako obejście prawa. W literaturze argumentuje się powyższe względami prakseologicznymi wynikającymi z potrzeby obrotu i ułatwiającymi reprezentację spółki¹⁰. Co oczywiste taka argumentacja nie może być podstawowa.

członkowi zarządu spółki z o.o., Palestra 1-2/2007, s. 282; K. Bilewska, J. Jastrzębski, *Członek zarządu jako pełnomocnik spółki z o.o. Glosa do uchwały SN z dnia 23 sierpnia 2006 r.*, III CZP 68/06, Glosa 5/2007, s. 60; S. Sołtysiński, P. Moskwa, [w:] *Prawo spółek kapitałowych*, red. S. Sołtysiński, Warszawa 2016, s. 565.

⁶ Tak choćby J.A. Strzępka, P. Piniór, *Pełnomocnictwo a status członka zarządu*, Prawo Spółek 10/2006, s. 6; A. Kidyba, *Członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jako pełnomocnik*, Glosa 2.2/2007, s. 18; A. Rzetecka-Gil, *Członek zarządu spółki z o.o. jako pełnomocnik – glosa do uchwały SN z 23.08.2006 r.* (III CZP 68/06), Glosa 2/2007, s. 18; J.A. Strzępka, E. Zielińska, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J.A. Strzępka, P. Piniór, Warszawa 2024, Legalis, komentarz do art. 205, nb 13.

⁷ Por. uchwała SN 23 sierpnia 2006 r., III CZP 68/06, OSNC 6/2007, poz. 82; wyrok SA w Warszawie z 5 lutego 2008 r., I ACa 1255/07, Lex nr 1284929; wyrok SN z 27 listopada 2007 r., IV CSK 263/07, Legalis; wyrok SN z 6 listopada 2008 r., III CSK 209/08, Legalis; wyrok SN z 7 kwietnia 2010 r., II UZP 5/10, OSNP 19-20/2011, poz. 263; wyrok SN z 22 lutego 2023 r., II CSKP 785/22, OSNC 4/2024, poz. 41; uchwała SN z 24 kwietnia 2014 r., III CZP 17/14, OSP 4/2015, poz. 40.

⁸ Odmiennie choćby SA w Katowicach w wyroku z 16 marca 2005 r., I ACa 1628/04, Lex nr 1213878.

⁹ Pomijam tu np. zakaz działania członka zarządu jako pełnomocnik wspólnika na zgromadzeniu wspólników w myśl art. 243 § 3.

¹⁰ Por. A. Opalski, [w:] *Kodeks spółek handlowych*, IIA, *Spółka z o.o. Komentarz. Art. 151–226*, red. A. Opalski, Legalis, komentarz do art. 205, nb 38-39 i wskazane tam argumenty oraz przedstawione tam podejście przyjęte w prawie niemieckim.

2. REGULACJA ART. 210 § 1 K.S.H.

Postanowienia art. 210 § 1 k.s.h. stanowią *lex specialis* w stosunku do przepisów art. 201 k.s.h., normując wyjątek od ogólnej zasady reprezentacji spółki przez zarząd. Jednocześnie czyni ona bezprzedmiotowym stosowanie art. 205 k.s.h. W myśl art. 210 § 1 k.s.h.: „W umowie między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z nim spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników”¹¹. Mamy więc do czynienia z reprezentacją szczególną.

W doktrynie, co będzie przedmiotem dalszego omówienia, wykładnia tego przepisu budzi wątpliwości. Bez względu jednak na pojawiające się rozbieżności interpretacyjne zgodny jest pogląd odnośnie do *ratio* przepisu. Wskazuje się, że celem przepisu jest eliminowanie istniejącego konfliktu interesów pomiędzy członkiem zarządu z jednej strony a spółką jako osobą prawną z drugiej strony¹². Przepisy art. 210 § 1 k.s.h., pełniąc funkcję gwarancyjną, odnoszą się do potrzeby zapewnienia działania piastunów spółki w jej interesie, w przypadku gdy spółka zawiera umowy z członkami zarządu. Ma to więc na celu eliminowanie konfliktu interesów „spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a pośrednio także jej wspólników i wierzycieli, na wypadek konfliktu interesów, który może się ujawnić w sytuacji, gdy członek zarządu zawiera umowę «z samym sobą», a więc w sytuacji, gdy po obu stronach umowy występują te same osoby”¹³. Również judykatura jest

¹¹ Warto wskazać, że przepis ten stanowi odpowiednik art. 203 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Kodeks handlowy (Dz. U. z 1934 r. Nr 57, poz. 502 ze zm.).

¹² J.A. Strzępka, E. Zielińska, *op. cit.*, komentarz do art. 210, nb 1; Z. Jara, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2025, komentarz do art. 210 § 1 k.s.h., nb 1; A. Opalski, [w:] *Kodeks spółek handlowych...*, red. A. Opalski, Legalis, komentarz do art. 210, nb 1.

¹³ Por. P. Kulesza, *Reprezentacja spółki komandytowej – problematyka wybranych zagadnień*, Przegląd Prawa Handlowego 19/2019, s. 47; a także przykładowe rozstrzygnięcia SN, takie jak postanowienie SN z 11 marca 2010 r., IV CSK 413/09, Legalis; wyrok SN z 18 sierpnia 2005 r., V CK 103/05, Lex nr 653638; uchwała SN z 22 października 2009 r., III CZP 63/09, OSNC 4/2010, poz. 55; wyrok SN z 15 czerwca 2012 r., II CSK 217/11, OSNC 2/2013, poz. 27; uchwała SN z 7 września 2018 r., III CZP 42/18, OSNC 6/2019, poz. 64; wyrok SN z 22 lutego 2023 r., II CSKP 785/22, OSNC 4/2024, poz. 41.

zgodna w tym podejściu. Wskazuje się, że przepisy art. 210 § 1 k.s.h. mają chronić spółkę, jej wspólników i wierzycieli przed niekorzystnymi dla spółki decyzjami jej zarządu, a niebezpieczeństwo podejmowania takich decyzji jest uzasadnione, gdy oba podmioty występują po przeciwnych stronach sporu sądowego¹⁴.

Z uwagi na charakter normy wyrażonej w art. 210 § 1 k.s.h. (*ius cogens*) przyjęte przez ustawodawcę podejście nie może być zmienione w umowie spółki. Niedopuszczalne jest ograniczenie bądź eliminacja kompetencji wspólników, ewentualnie rady nadzorczej przy pozostawieniu prerogatyw drugiego organu wskazanego w art. 210 § 1 k.s.h. Takie podejście prowadziłoby bowiem do anihilacji celu ochronnego przepisu¹⁵. Nie jest także możliwe na przykład powołanie pełnomocnika w umowie spółki.

W przypadku powołania pełnomocnika umocowanie takie musi wynikać z uchwały zgromadzenia wspólników. Uchwała taka nie może być podjęta w trybie obiegowym, w pisemnym głosowaniu, albo wyrażając zgodę na głosowanie pisemne (art. 227 § 2 k.s.h.), to jest bez odbycia zgromadzenia wspólników¹⁶. Z tego powodu, uwzględniając treść art. 247 § 2 k.s.h. (sprawa osobowa), powinna zostać podjęta w głosowaniu tajnym¹⁷.

¹⁴ Por. przykładowo uchwała SN z 10 kwietnia 2013 r., II UZP 1/13, OSNP 17-18/2013, poz. 208.

¹⁵ A. Opalski, [w:] *Kodeks spółek handlowych...*, red. A. Opalski, Legalis, komentarz do art. 210, nb 1; także wyrok SN z 26 stycznia 2024 r., II CSKP 80/23, OSNC 6/2024, poz. 62.

¹⁶ Z. Jara, *op. cit.*, nb 64; M. Baszczyk, *Reprezentacja spółki z o.o. w umowie z członkiem zarządu – kilka uwag na tle art. 210 § 1 k.s.h.*, Przegląd Prawa Handlowego 3/2020, s. 47; J.P. Naworski, *Forma pełnomocnictwa udzielonego przez zgromadzenie wspólników na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. do zawarcia z członkiem zarządu umowy przenoszącej własność nieruchomości*, Głosa 3/2013, s. 62.

¹⁷ Pogląd odmienny wyraził A. Opalski, wskazując, że powyższy przypadek nie ma charakteru sprawy osobowej, gdyż przedmiotem uchwały nie jest osoba, ale umowa lub spór – por. A. Opalski, [w:] *Kodeks spółek handlowych...*, red. A. Opalski, Legalis, komentarz do art. 210, nb 20.

Przedmiotem rozbieżności jest także kwestia charakteru pełnomocnictwa udzielanego na podstawie art. 210 § 1 k.s.h.¹⁸, która to kwestia była przedmiotem, często odmiennych, rozstrzygnięć Sądu Najwyższego. Główna oś sporu dotyczyła relacji przepisów Kodeksu spółek handlowych do przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących pełnomocnictwa¹⁹. Sprawę, jak się wydaje, przesądziła uchwała SN z 30 stycznia 2019 r.²⁰ W uchwale tej SN uznał, że rozstrzygając wątpliwości związane z interpretacją art. 210 § 1 k.s.h., należy sięgnąć do uregulowań zawartych w Kodeksie cywilnym²¹.

Wcześniej pogląd odmienny wyraził SN w wyroku z 15 czerwca 2012 r.²² W orzeczeniu tym stwierdził, że do pełnomocnictwa udzielanego na podstawie tego przepisu nie mają zastosowania przepisy Kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie. Sąd Najwyższy oparł powyższe na założeniu, że pełnomocnictwo do działania w imieniu spółki w sporze z członkiem jej zarządu lub przy zawieraniu z nim umowy ma charakter „autonomiczny” na gruncie Kodeksu spółek handlowych²³. Na marginesie warto wskazać, że wyrok z 2012 r. zmieniał podejście przyjęte w orzeczeniu z 2009 r.²⁴, w którym SN stwierdził, że skoro Kodeks spółek handlowych nie zawiera regulacji tej kwestii, to znaczy, że należy poprzez art. 2 k.s.h. sięgnąć do unormowań zawartych w Kodeksie cywilnym,

¹⁸ Por. argumenty wskazane w T. Szczerowski, *Rodzaj pełnomocnictwa udzielanego przez walne zgromadzenie na podstawie art. 379 § 1 k.s.h.*, [w:] *Kształtowanie się spółki akcyjnej a doświadczenia polskie*, red. M. Michalski, Warszawa 2020, s. 233.

¹⁹ T. Mróz, *Podstawowe problemy szczególnej reprezentacji spółki z o.o. (art. 210 § 1 k.s.h.)*, Przegląd Prawa Handlowego 9/2019, s. 20.

²⁰ Uchwała SN z 30 stycznia 2019 r., III CZP 71/18, OSNC 11/2019, poz. 110.

²¹ Por. też M. Dumkiewicz, S. Kidyba, *Charakter pełnomocnictwa udzielanego na podstawie art. 210 k.s.h. – glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 30.01.2019 r.*, IIICZP 71/18, Glosa 4/2019, s. 70; K. Ryszkowski, *Forma pełnomocnictwa udzielonego na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. na gruncie orzecznictwa Sądu Najwyższego*, Przegląd Prawa Handlowego 1/2021, s. 33.

²² Wyrok SN z 15 czerwca 2012 r., II CSK 217/11, OSNC 2/2013, poz. 27.

²³ Warto wskazać, że wyrok ten był przedmiotem krytyki; por. choćby J.P. Naworski, *Forma pełnomocnictwa...*, s. 51.

²⁴ Postanowienie SN z 27 lutego 2009 r., II CSK 509/08, Lex nr 584729; podobnie stwierdził SN w uchwale z 23 sierpnia 2006 r., III CZP 68/06, OSNC 6/2007, poz. 82.

w szczególności do art. 99 k.c., który znajduje zastosowanie wprost, gdyż nie sprzeciwia się temu natura stosunku prawnego spółki²⁵.

Jeżeli więc do pełnomocnictwa z art. 210 § 1 k.s.h. należy stosować przepisy Kodeksu cywilnego, to pozwala to skonstatować, że pełnomocnictwo powinno być udzielone w formie, jaka wymagana jest dla ważności danej czynności²⁶. Dodatkowo nie jest wymagane podjęcie żadnej innej czynności, na przykład odrębnego pełnomocnictwa udzielanego przez zarząd w oparciu o uchwałę zgromadzenia wspólników. Takie działanie należy uznać za zbędne i wręcz naruszające przepisy art. 210 § 1 k.s.h.²⁷

3. CZŁONEK ZARZĄDU JAKO PEŁNOMOCNIK – PRZEGLĄD STANOWISK AFIRMATYWNYCH

Jak wspomniano w doktrynie, możliwość powołania członka zarządu do pełnienia funkcji pełnomocnika w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h. budzi rozbieżności. O ile stanowisko judykatury zdaje się bardziej skłaniać ku dopuszczalności ustanowienia członka zarządu pełnomocnikiem w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h., o tyle poglądy doktryny są w znacznym stopniu odmienne.

Jednym z kluczowych argumentów za dopuszczalnością takiego działania, na który wskazują zwolennicy omawianego poglądu, jest brak ograniczenia katalogu pełnomocników w powyższym przepisie. Zbigniew Jara podkreśla, że art. 210 § 1 k.s.h. nie ogranicza kręgu podmiotów legitymowanych do występowania w roli specjalnego pełnomocnika.

²⁵ Por. K. Ryszkowski, *op. cit.*, s. 33; Idem, [w:] K. Ryszkowski, *Reprezentacja wspólników przy zmianie umowy spółki z o.o. spółki komandytowej, w której komandytariuszem jest członek zarządu tej spółki z o.o. – glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 7.09.2018 r.*, III CZP 42/18, Glosa 4/2020, s. 91.

²⁶ O tym, że uchwała powołująca pełnomocnika do dokonania czynności wymagającej formy aktu notarialnego powinna zostać objęta aktem notarialnym, wskazywał J.P. Naworski, [w:] J.P. Naworski, *Forma pełnomocnictwa...*, *op. cit.*, s. 56, a także M. Rodzyńkiewicz, [w:] M. Rodzyńkiewicz, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 388.

²⁷ Por. M. Baszczyk, *op. cit.*, s. 48; J.P. Naworski, *Forma pełnomocnictwa...*, s. 56.

Skoro więc norma wyrażona w art. 210 § 1 k.s.h. nie zabrania powyższego, to nie można zakazać powołania członka zarządu spółki²⁸. Warto zwrócić uwagę, że przepisy Kodeksu spółek handlowych nie określają kręgu podmiotowego pełnomocników w art. 210 § 1 k.s.h., a czynią tak choćby w przepisie art. 243 § 3 k.s.h., tj. w odniesieniu do kręgu pełnomocników na zgromadzeniu wspólników. Powyższe sugerować może, że intencją ustawodawcy było pozostawienie tej decyzji zgromadzeniu wspólników.

Z powyższym łączy się argument o braku występowania konfliktu interesu. Dominika Wajda i Paweł Tymczyszyn wskazują, że nie jest możliwe wyprowadzenie twierdzeń o ogólnym wyłączeniu zarządców jako dotkniętych konfliktem interesów. Autorzy ci wskazują, że na mocy normy szczególnej wynikającej z art. 210 § 1 k.s.h. zarządcy tracą prawo reprezentowania spółki w oparciu o ogólne uregulowania przyznające prawo reprezentacji zarządowi. Powyższe nie jest jednak jednoznaczne z wyłączeniem ich z kręgu osób, którym można udzielić pełnomocnictwa²⁹.

Piotr Plesiński podkreśla podmiotową rolę zgromadzenia wspólników w akcie zawarcia umowy z członkiem zarządu. Autor podkreśla, że dla spółki niebezpieczne byłoby zawieranie umów bez kontroli innych organów. Regulacja art. 210 § 1 k.s.h. wyklucza jednak taką możliwość. Zgromadzenie wspólników ma bowiem każdorazowo możliwość oceny potencjalnego ryzyka³⁰. Wskazać należy także, że wybór osoby pełnomocnika jest w tym przypadku w pełni zależny od zgromadzenia wspólników jako organu dokonującego wyboru i to na nim w konsekwencji będą spoczywać negatywne konsekwencje działań pełnomocnika³¹.

²⁸ Z. Jara, *op. cit.*, nb 70.

²⁹ D. Wajda, P. Tymczyszyn, *Dopuszczalność ustanowienia członka zarządu pełnomocnikiem do zawarcia umowy między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze między spółką a członkiem zarządu*, Monitor Prawa Handlowego 4/2020, s. 11.

³⁰ P. Plesiński, *Dopuszczalność powoływania członka zarządu na pełnomocnika z art. 210 § 1 k.s.h. – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 22.02.2023 r., II CSKP 785/22*, Glosa 3/2024, s. 45.

³¹ Por. postanowienie SO w Warszawie z 4 kwietnia 2017 r., XXIII Ga 1794/16, Lex nr 2304441, za: D. Wajda, P. Tymczyszyn, *op. cit.*, s. 11.

Mateusz Baszczyk wskazuje także, że skoro zgromadzenie wspólników może wybrać pełnomocnika (*in abstracto*), to powinni mieć też swobodę w powołaniu wybranej przez siebie konkretnej osoby. Autor ten postuluje jednak, że wymagane byłoby dodatkowo bardziej precyzyjne określenie zakresu umocowania³².

Podobne zdanie wyraził Andrzej Kidyba, który podkreśla, że przepis art. 210 § 1 k.s.h. dotyczy pełnomocnictwa szczególnego rodzaju i tylko do określonych czynności. Również udzielającym umocowania jest inny niż zwykle organ, co wyklucza sytuację udzielania pełnomocnictwa „samemu sobie”³³.

Powyższe poglądy doktryny znajdują akceptację w judykaturze. W wyroku z 22 lutego 2023 r.³⁴ SN wskazał, że pełnomocnik jest osobą reprezentującą spółkę w oderwaniu od pozycji w jej strukturze. Ma więc odrębny status wynikający z uchwały zgromadzenia wspólników. W konsekwencji oznacza to, że nie może być traktowany nadal jako członek zarządu, ale działa on poza swoim umocowaniem jako członka zarządu. Ponadto SN wskazał, że powołanie pełnomocnika należy do kompetencji zgromadzenia wspólników. Jeżeli ustawa nie ogranicza wprost tej kompetencji, to zasadą powinno być przyznanie zgromadzeniu wspólników możliwości wyboru osoby pełnomocnika w ramach autonomicznej decyzji tego organu.

Warto wspomnieć, że powyższe orzeczenie kontynuuje dotychczasową linię orzeczniczą. Co więcej, wykładnia powyższego przepisu w sposób zaprezentowany powyżej jest utrzymywana jeszcze od czasów Kodeksu handlowego i jest przyjmowana, w zasadzie, jednolicie w orzecznictwie SN i NSA³⁵.

³² M. Baszczyk, *op. cit.*, s. 46.

³³ A. Kidyba, [w:] M. Dumkiewicz, A. Kidyba, *Komentarz aktualizowany do art. 1-300 Kodeksu spółek handlowych*, Warszawa 2005, Lex, komentarz do art. 210, pkt 2.

³⁴ Wyrok SN z 22 lutego 2023 r., II CSKP 785/22, OSNC 4/2024, poz. 41; podobnie wyrok SN z 7 kwietnia 2010 r., II UZP 5/10, OSNP 19-20/2011, poz. 263.

³⁵ Por. J.P. Naworski, *Pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników, o którym mowa w art. 210 § 1 k.s.h. – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 22.02.2023 r., II CSKP 785/22*, Glosa 2/2024, s. 23.

Na marginesie wskazać trzeba kompromisowe, choć niezrozumiałe, stanowisko Sądu Apelacyjnego w Lublinie. W wyroku z 8 sierpnia 2018 r. stwierdził, że nie jest wykluczone umocowanie członka zarządu w trybie art. 210 § k.s.h., jednakże należy powyższe badać odrębnie dla każdego przypadku³⁶, wskazując jak się wydaje, że możliwe są sytuacje, iż udzielenie takiego pełnomocnictwa nie będzie możliwe. Jako równie niezrozumiałe należy uznać poglądy dopuszczające możliwość udzielenia pełnomocnictwa członkowi zarządu, o ile zgoda na jej udzielenie zostanie zastrzeżona w umowie lub statucie³⁷.

4. CZŁONEK ZARZĄDU JAKO PEŁNOMOCNIK – PRZEGLĄD STANOWISK PRZECIWNYCH

Wskazać należy, że poglądem wciąż dominującym w literaturze, jakkolwiek ulega to zmianie, jest twierdzenie o niedopuszczalności umocowania członka zarządu do zawarcia umowy z innym członkiem zarządu³⁸.

Kluczowym argumentem przeciwników takiej możliwości jest występowanie konfliktu interesów. Wskazywany jest tu cel regulacji, a ponadto podnosi się, że z treści art. 210 § 1 k.s.h. zarząd jest pozbawiony

³⁶ Wyrok SA w Lublinie z 8 sierpnia 2018 r., III AUa 98/18, Lex nr 2570409, oraz glosa krytyczna Ł. Śliwa, *Dopuszczalność sędziowskiej oceny nienaruszalności interesów spółki jako warunek skutecznego ustanowienia członka zarządu pełnomocnikiem w trybie art. 210 § 1 k.s.h. Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 8 sierpnia 2018 r., III AUa 98/18, Orzeczenia Sądów Polskich 5/2021, s. 119.*

³⁷ R. Kwaśnicki, A. Rataj, *Członek zarządu spółki jako jej pełnomocnik albo prokurent*, Prawo Spółek 9/2004, s. 19.

³⁸ Tak choćby A. Opalski, [w:] *Kodeks spółek handlowych...*, red. A. Opalski, Legalis, komentarz do art. 210, nb 24; J.P. Naworski, *Reprezentacja spółki kapitałowej z udziałem pełnomocników – w tym będących członkami zarządu*, Glosa 5/2007, s. 47; M. Rodzynkiewicz, *op. cit.*, s. 392. Podobnie, jak się wydaje, J.A. Strzępka, E. Zielińska, [w:] *Kodeks spółek handlowych...*, red. J.A. Strzępka, P. Piniór, komentarz do art. 210, nb. 1; A. Szumański, *op. cit.*, s. 1145.

kompetencji decyzyjnych i reprezentacyjnych na rzecz rady nadzorczej lub pełnomocnika powołanego przez zgromadzenie wspólników³⁹.

Przeciwnicy dopuszczalności powołania członka zarządu na pełnomocnika spółki w sytuacji 210 § 1 k.s.h. argumentują, że stanowiłoby to obejście prawa⁴⁰. Jak wskazuje Marta Litwińska-Werner, przepis art. 210 § 1 k.s.h. ma na celu ochronę interesów spółki, a nie wspólnika, dlatego też nawet ich wiedza i zgoda nie mogą zmienić przepisów normatywnych w tym zakresie⁴¹. Dodatkowo niektórzy z autorów, opierając się na piśmiennictwie anglojęzycznym, odwołują się w tym miejscu do koncepcji czynności z samym sobą (*self-dealing transactions*). Zgodnie z tą koncepcją dla istnienia konfliktu interesów nieistotna jest bowiem okoliczność, czy jako strona czynności występuje funkcjonariusz bądź spółka, ważne są natomiast ekonomiczne związki tych osób ze stronami⁴².

Podobnie Andrzej Szumański, zgadzając się, że pozostali członkowie zarządu są również wyłączeni od reprezentacji, wskazuje, że celem przepisu jest wyeliminowanie istniejącego konfliktu interesów⁴³. Jerzy Naworski podkreśla także, że celem art. 210 § 1 k.s.h. jest zapobieżenie potencjalnemu konfliktowi interesów, nie zaś tylko jego konkretnym przejawom. Według autora niczego nie zmienia konieczność dokonania przez zgromadzenie wspólników oceny występowania ewentualnego konfliktu interesów. Autor zauważa, że wobec niewiedzy, w jaki sposób wspólnicy mieliby uzyskać informacje na ten temat, ustawodawca

³⁹ A. Opalski, [w:] *Kodeks spółek handlowych...*, red. A. Opalski, Legalis, komentarz do art. 210, nb 24; A. Strzępka, E. Zielińska, [w:] *Kodeks spółek handlowych...*, red. J.A. Strzępka, P. Piniór, komentarz do art. 210, nb. 1; J.P. Naworski, *Pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników...*, s. 25; R. Szczesny, *Ograniczenia kompetencji członków zarządu w spółkach kapitałowych*, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 11/2002, s. 10.

⁴⁰ M. Rodzyńkiewicz, *op. cit.*, s. 388.

⁴¹ M. Litwińska-Werner, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2007, komentarz do art 210, nb 1.

⁴² A. Opalski, [w:] *Kodeks spółek handlowych...*, red. A. Opalski, Legalis, komentarz do art. 210, nb 24.

⁴³ A. Szumański, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, II, red. S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, Warszawa 2014, s. 505.

zrezygnował z obowiązku badania *in concreto* istnienia konfliktu między spółką a zarządcą, uznając *a priori* jego występowanie, i to w odniesieniu do wszystkich członków zarządu. Takie podejście, będące wyrazem metody *ex ante* zmierzającej do wykluczenia powstania sytuacji konfliktu interesów, eliminuje ryzyko pomyłki⁴⁴.

Jerzy Naworski wskazuje ponadto na wykładnię literalną jako argument przeciwko powołaniu członka zarządu na pełnomocnika w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h. Autor ten podnosi, że *argumentum a contrario* z art. 210 § 1 k.s.h. wykluczona jest reprezentacja spółki przez zarząd. Dodatkowo wskazuje, że przy analizie art. 210 § 1 k.s.h. musi być uwzględniany art. 204 k.s.h. normujący zakres umocowania zarządców, stwierdzając węższ, że przepis art. 210 § 1 k.s.h. stanowi *lex specialis* do art. 204 k.s.h.⁴⁵

Wskazuje się także, że przepisy art. 210 § 1 k.s.h. wyłączają umocowanie nie tylko tego członka zarządu, który dokonywałby czynności z samym sobą, ale wszystkich członków zarządu⁴⁶.

W odniesieniu do argumentu z art. 243 k.s.h. podkreśla się, że reguluje on inne zagadnienie prawne i jest tylko podobny do art. 210 § 1 k.s.h. Wskazuje się, że art. 243 § 3 k.s.h. jest ujęty od strony negatywnej, ograniczając krąg pełnomocników do wykonywania praw korporacyjnych na zgromadzeniu wspólników, a art. 210 § 1 k.s.h. jest ujęty od strony pozytywnej, nakazując reprezentowanie spółki (w umowach i sporach z członkiem zarządu) przez radę nadzorczą albo pełnomocnika powołanego uchwałą zgromadzenia wspólników⁴⁷.

⁴⁴ J.P. Naworski, *Pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia...*, s. 29.

⁴⁵ *Ibidem*, s. 24-25.

⁴⁶ A. Opalski, *Ważność umowy zawartej przez członka zarządu spółki z o.o.*, *Przeгляд Prawa Handlowego* 6/2003, s. 39; Ł. Śliwa, *op. cit.*, s. 117.

⁴⁷ J.P. Naworski, *Pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia...*, s. 25.

5. STANOWISKO WŁASNE

Dokonując oceny zaprezentowanych poglądów doktryny i judykatury, należy się opowiedzieć za możliwością udzielenia pełnomocnictwa członkowi zarządu w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że w takim przypadku trudno zaakceptować pogląd o istniejącym konflikcie interesów. Podkreślić należy, że decyzja o wyborze osoby pełnomocnika stanowi zawsze odzwierciedlenie autonomicznej decyzji zgromadzenia wspólników. Organ ten, dokonując wyboru pełnomocnika, dokonuje jednocześnie oceny ryzyka i korzyści związanych z udzieleniem pełnomocnictwa konkretnej osobie. Niewątpliwie zgromadzenie wspólników powinno dokonać ocenę, czy powołanie pełnomocnika nie sprzeciwia się interesowi spółki⁴⁸. Przyjęcie *a priori* stanowiska o istniejącym zawsze konflikcie interesów stałoby w sprzeczności z treścią art. 210 § 1 k.s.h. Warto bowiem wskazać, że powyższa norma *per se* eliminuje ten konflikt poprzez eliminację możliwości działania zarządu zgodnie z zasadami reprezentacji i wprowadzeniu funkcji kontrolnej w postaci obiektywnej oceny organu innego niż zarząd. Jeżeli zgromadzenie wspólników uzna, że system kontroli zawierania umów z członkami zarządu zostanie zrealizowany, to pełnomocnictwo takie jest dopuszczalne. Skoro zaś wspólnicy podejmują uchwałę o udzieleniu pełnomocnictwa jednemu z członków zarządu, uznać należy, że robią to w sposób w pełni przemyślany.

Problem ten, a także możliwość nadużycia prawa, jak się wydaje, ustawodawca dostrzega w przypadku spółek jednoosobowych. W takim przypadku przepisy art. 210 § 1 k.s.h. mogą być nieskuteczne. Dlatego też w przypadku, gdy członek jednoosobowego zarządu jest jedynym wspólnikiem, ustawodawca odstępuje od przyznania kompetencji wskazania pełnomocnika przez zgromadzenie wspólników (będącemu *de facto* tym wspólnikiem) bądź radzie nadzorczej i nakazuje, aby czynność prawna między tym wspólnikiem a reprezentowaną przez niego spółką wymaga formy aktu notarialnego. Dodatkowo istnieje obowiązek informowania

⁴⁸ P. Popardowski, *Odniesienia do problematyki spółek handlowych w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego*, Glosa 3/2024, s. 14.

sądu rejestrowego o każdej takiej czynności. Jak się wydaje, w spółce jednoosobowej nie ma osób trzecich, które mogłyby obiektywnie ocenić działanie członka zarządu, bowiem jest on jednocześnie członkiem zarządu i wspólnikiem, który wyraża zgodę na działanie. Obowiązek złożenia umowy w aktach rejestrowych zapewnia jej jawność na przykład dla kontrahentów spółki.

Zgodzić należy się z Januszem Cabajem, że konflikt interesów jest dodatkowo ograniczany w przypadku określenia bardzo precyzyjnych ram umocowania. W takim przypadku ani interesy spółki, ani interesy wierzycieli nie powinny być narażone⁴⁹. Gwarancyjny charakter zapewnienia działania niesprzecznego z interesem spółki stanowi art. 209 k.s.h., nakazujący członkowi zarządu wstrzymanie się od udziału w rozstrzyganiu spraw w przypadku sprzeczności interesów spółki z jego interesami lub z interesami osób mu bliskich. Norma ta jest przejawem prymatu ochrony interesu spółki nad prywatnym interesem członka jej zarządu⁵⁰ i zapobiega przed nadużyciami, do jakich mogłoby dojść w związku z kierowaniem się przez członka zarządu interesem własnym, pozostającym w sprzeczności z interesem spółki. Zgodzić się należy w tym miejscu z poglądem, zgodnie z którym udzielenie przez wspólników pełnomocnictwa osobie będącej członkiem zarządu nie stanowi czynności *in fraudem legis*, a udzielenie pełnomocnictwa zarządcy nie stanowiło czynności sprzecznej z prawem⁵¹.

Norma art. 210 § 1 k.s.h. stanowi więc ustawowy mechanizm „radzenia sobie” z konfliktami interesów poprzez zastosowanie rozwiązania szczególnego – poświęconej temu regulacji normatywnej. Decyzja o osobie pełnomocnika bazuje między innymi na ocenie dotychczasowej praktyki korporacyjnej spółki, zaufania względem osoby pełnomocnika, rodzaju sporu (rodzaju sporów dotychczas występujących w praktyce funkcjonowania spółki), typu i znaczenia zawieranej umowy

⁴⁹ J. Cabaj, *Szczególna reprezentacja spółki kapitałowej – art. 379 § 1 (210 § 1) k.s.h.*, *Ius Novum* 3/2014, s. 52.

⁵⁰ Por. uchwała SN z 7 września 2018 r., III CZP 42/18, OSNC 6/2019, poz. 64.

⁵¹ D. Wajda, P. Tymczyszyn, *op. cit.*, s. 11.

(zawieranych umów) itd. Nie można więc odmówić współnikom prawa do swobodnego określenia osoby pełnomocnika⁵².

Dopuszczalność podejścia omawianego w niniejszym przypadku wzmacnia także wykładnia systemowa. Niezasadne jest odczytywanie tego przepisu jako zakazującego członkowi zarządu reprezentowania spółki. Taka interpretacja jest w mojej ocenie błędna. Zakaz reprezentowania zarządu w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h. należy odczytywać w świetle ogólnych przepisów o reprezentacji.

Z punktu widzenia umiejscowienia przepisu należy uznać, że stanowi on modyfikację ogólnych zasad reprezentacji. Przepisy art. 210 § 1 k.s.h. stanowią *lex specialis* w stosunku do kodeksowej regulacji reprezentacji. A skoro tak, to należy wyklądać ten przepis w świetle przepisów o reprezentacji. Jednocześnie zgodnie z dyrektywą wykładni systemowej wyjątków nie należy interpretować rozszerzająco, a odrzuceniu musi ulec ten rezultat interpretacji przepisu, posiadający zakres zastosowania szerszy niż ten, który można wyinterpretować przy użyciu językowych metod wykładni. Stwierdzić należy, że przepisy art. 201 § 1 k.s.h. ustanawiają w tym zakresie domniemanie kompetencji na rzecz zarządu, z czego wynika, że jeżeli jakaś sprawa nie została powierzona na mocy przepisu prawa lub umowy (statutu) innemu organowi, to należy ona do kompetencji zarządu. Mimo powyższego domniemania obowiązujące przepisy przewidują wyjątki przekazania takich kompetencji na rzecz innego organu czy podmiotu. Takim przepisem jest art. 210 § 1 k.s.h.

Z powyższym łączy się kolejny argument, a mianowicie fakt, że ograniczenie dopuszczalnego kręgu osób mogących być pełnomocnikiem nie zostało wyrażone w ustawie. W konsekwencji wniosok zakładający niedopuszczalność udzielenia pełnomocnictwa w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h. członkowi zarządu nie jest możliwy do wyprowadzenia w drodze wykładni gramatycznej.

Przepis art. 210 § 1 k.s.h. nie precyzuje kręgu podmiotów legitymowanych do bycia pełnomocnikiem. Brak więc w przepisach prawa w odniesieniu do tego przepisu ograniczeń podmiotowych co do osoby,

⁵² P. Popardowski, *op. cit.*

która może zostać ustanowiona pełnomocnikiem do reprezentacji spółki w umowach i sporach z członkami zarządu.

Ponadto należy odnieść się do roli, w jakiej działa pełnomocnik. Pełnomocnik spółki powołany na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. jest osobą reprezentującą spółkę w oderwaniu od jej pozycji w strukturze spółki (poza pełnioną funkcją członka zarządu) i ma w tym znaczeniu odrębny status wynikający z uchwały zgromadzenia wspólników⁵³. Jako argument pomocniczy warto wskazać, że umocowanie określonej osoby do wykonywania funkcji pełnomocnika wynika z treści czynności prawnej dokonywanej przez tę osobę prawną.

Warto wskazać, że ustawodawca na przykład w art. 243 § 1 k.s.h. decyduje się na takie ograniczenie podmiotowe. Za niezrozumiałe należy uznać poglądy wskazujące na różny charakter tych pełnomocnictw jako argument za niemożliwością działania członka zarządu jako pełnomocnika. Redakcja art. 243 § 1 k.s.h. wskazuje, że ustawodawca, widząc w pewnych sytuacjach potrzebę, ogranicza krąg podmiotowy pełnomocników. Zważywszy na istniejące już na gruncie Kodeksu handlowego spory w odniesieniu do osoby pełnomocnika, gdyby celem było wyeliminowanie takiej możliwości, redakcja przepisu art. 210 § 1 k.s.h. byłaby inna. Argument twierdzący odwrotnie, a pojawiający się w literaturze⁵⁴, należy uznać za niepoparty żadną zasadną argumentacją. Również powołanie treści art. 253 k.s.h. jako argumentu przeciwko powołaniu członka zarządu pełnomocnikiem jest nietrafiony. W przepisie tym ustawodawca wprost wskazuje, że powołanie kuratora jest możliwe tylko wtedy, gdy zgromadzenie wspólników nie powoła pełnomocnika, a zarząd nie może reprezentować spółki. W żadnym jednak miejscu nie ogranicza, podobnie jak na gruncie art. 210 § 1 k.s.h., kręgu podmiotowego pełnomocników.

Warto jednocześnie wskazać, że (stosownie do prezentowanych w niniejszym artykule poglądów judykatury) do pełnomocnictwa z art. 210 § 1 k.s.h. należy stosować przepisy Kodeksu cywilnego. A skoro

⁵³ Por. wyrok SN z 22 lutego 2023 r., II CSKP 785/22, OSNC 4/2024, poz. 41; zob. P. Plesiński, *op. cit.*, s. 40; A. Kidyba, *op. cit.*, komentarz do art. 210, pkt 2.

⁵⁴ Tak np. J.P. Naworski, *Pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników...*, s. 25.

tak, to trudno znaleźć normy ograniczające krąg podmiotowy pełnomocników w przepisach Kodeksu cywilnego (pomijam przepisy art. 108 k.c.). W konsekwencji zakaz powołania członka rządu pełnomocnikiem nie znajduje (oprócz wskazanych wyżej przepisów Kodeksu spółek handlowych) także oparcia w przepisach materialnych Kodeksu cywilnego. Pomocniczo można wskazać, że większość z tych autorów, którzy odrzucają taką możliwość na gruncie art. 210 § 1 k.s.h., nie widzi problemu w powołaniu członka zarządu jako „zwykłego” pełnomocnika w związku z przepisem art. 205 k.s.h. Rzekomy konflikt interesów na gruncie art. 210 § 1 k.s.h. razi ich bardziej aniżeli potencjalne obejście przepisów o reprezentacji.

Na koniec warto także wskazać na względy praktyczne przemawiające za powierzeniem funkcji pełnomocnika spółki innemu członkowi zarządu. Wspólnicy znają członków zarządu i obdarzają ich zaufaniem. Czasami wygodne jest więc udzielenie pełnomocnictwa jednemu z nich zamiast poszukiwania osoby trzeciej. Jednocześnie w przypadku wadliwej oceny zgromadzenia wspólników w tym zakresie i wystąpienia rzeczywistego konfliktu interesów istnieje możliwość zakwestionowania uchwały zgromadzenia wspólników na ogólnych zasadach, przy wykorzystaniu odpowiednich środków prawnych, co pozwala na dokonanie indywidualnej oceny skuteczności powołania członka zarządu jako pełnomocnika spółki w konkretnej sprawie.

Odrzucenie stanowiska dopuszczającego ustanowienie członka zarządu w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h. byłoby zbyt rygorystyczne (nie mówiąc o tym, że mogłoby kreować komplikacje po stronie spółki). Zgadzam się z tymi argumentami wskazującymi, że sam rygoryzm nie będzie pełnił silnej funkcji ochronnej przeciwko nieuczciwemu członkowi zarządu, gdyż w praktyce będzie miał on możliwość zawarcia niekorzystnej dla spółki umowy, „podstawiając” jako drugą stronę umowy powiązaną ze sobą osobę trzecią (np. członka rodziny)⁵⁵.

⁵⁵ P. Plesiński, *op. cit.*, s. 46.

6. PODSUMOWANIE

Przedstawione w niniejszym artykule rozważania mają na celu omówienie najważniejszych poglądów i argumentów doktryny dotyczących możliwości ustanowienia członka zarządu pełnomocnikiem w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h. Dodatkowo przedstawiono kierunki i poglądy judykatury (głównie SN) w tej kwestii.

Zaprezentowane argumenty pozwoliły autorowi na zaprezentowanie poglądu, zgodnie z którym dopuszczalne jest ustanowienie członka zarządu pełnomocnikiem w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h. Jak wskazano, żaden przepis prawa nie zabrania tego typu działania. Co więcej, jak wskazano, wywodzenie poglądu przeciwnego z *ratio* przepisu nie znajduje podstaw, a prawidłowa wykładnia przepisu musi dać wnioski dopuszczające taką możliwość. W artykule odniesiono się do kluczowych głosów przeciwnych oraz zaprezentowano argumenty za.

CZŁONEK ZARZĄDU JAKO PEŁNOMOCNIK W SYTUACJI OKREŚLONEJ W ART. 210 § 1 KODEKSU SPÓŁEK HANDLOWYCH

Streszczenie

Niniejszy artykuł dotyczy kwestii ustanowienia członka zarządu pełnomocnikiem w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h. W artykule dokonano omówienia *ratio* regulacji art. 210 § 1 k.s.h., a także poglądów doktryny i judykatury w tym zakresie. Całość zakończyła część prezentującą argumenty autora. W artykule postawiono tezę, że dopuszczalne jest ustanowienie członka zarządu pełnomocnikiem w sytuacji określonej w art. 210 § 1 k.s.h. Jak wskazano, żaden przepis prawa nie zabrania tego typu działania. Co więcej, przyjęcie argumentacji przeciwnej stoi w sprzeczności z wykładnią systemową i gramatyczną.

A MEMBER OF A COMPANY'S MANAGEMENT BOARD AS A PROXY IN THE SITUATION SPECIFIED IN ARTICLE 210 § 1 OF THE POLISH COMMERCIAL COMPANIES CODE

Summary

This article discusses the appointment a member of a company's management board as a proxy in the situation specified in Article 210 §1 of *Kodeks spółek handlowych*

(the Polish Commercial Companies Code). It examines the arguments for the regulation in Article 210 § 1 and also the views in the doctrine and court practice in this regard. The paper concludes with my own opinion. I argue that it is admissible to appoint a board member as a proxy in the situation specified in Article 210 §1 of the Polish Commercial Companies Code. There are no legal provisions that prohibit such an action. Moreover, arguments to the contrary would stand in opposition to the systemic and literal interpretation of the law.

Słowa kluczowe: pełnomocnik; spółka z ograniczoną odpowiedzialnością; zgromadzenie wspólników; art. 210 ksh.

Keywords: proxy; the Polish limited liability company; shareholders' meeting; Article 210 of the Polish Commercial Companies Code.

Data wpłynięcia artykułu: 6.08.2025

Data zaakceptowania do druku: 21.10.2025

Finansowanie badań: Niniejsza publikacja nie otrzymała żadnego zewnętrznego wsparcia finansowego.

Oświadczenie właściwej komisji etycznej: Nie dotyczy.

Konflikt interesów: Autor deklaruje, że nie ma żadnego konfliktu interesów związanego z publikacją niniejszych badań.

Literatura

Baszczyk M., *Reprezentacja spółki z o.o. w umowie z członkiem zarządu – kilka uwag na tle art. 210 § 1 k.s.h.*, Przegląd Prawa Handlowego 3/2020, s. 45-50.

Bilewska K., *Udzielenie pełnomocnictwa członkowi zarządu spółki z.o.o.*, *Palestra* 1-2/2007, s. 615-624.

Bilewska K., Jastrzębski J., *Członek zarządu jako pełnomocnik spółki z o.o. Glosa do uchwały SN z dnia 23 sierpnia 2006 r.*, III CZP 68/06, *Glosa* 5/2007, s. 60-77.

Cabaj J., *Szczególna reprezentacja spółki kapitałowej – art. 379 § 1 (210 § 1) k.s.h.*, *Ius Novum* 3/2014, s. 42-58.

Dumkiewicz M., Kidyba S., *Charakter pełnomocnictwa udzielanego na podstawie art. 210 k.s.h. – glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 30.01.2019 r.*, III CZP 71/18, *Glosa* 4/2019, s. 70-76.

Jara Z., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2025.

Kidyba A., *Członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jako pełnomocnik*, *Glosa* 2/2007, s. 18-22.

Kidyba A., *Kodeks spółek handlowych, IIA, Spółka z o.o. Komentarz. Art. 151-226*, Legalis.

Kozłowska-Chyła B., *Reprezentacja łączna mieszana w spółce kapitałowej a problem prokury łącznej mieszanej*, *Przegląd Prawa Handlowego* 5/2014, s. 34-38.

- Kulesza P., *Reprezentacja spółki komandytowej – problematyka wybranych zagadnień*, Przegląd Prawa Handlowego 9/2019, s. 47-49.
- Kwaśnicki R., Rataj A., *Członek zarządu spółki jako jej pełnomocnik albo prokurent*, Prawo Spółek 9/2004, s. 10-21.
- Litwińska-Werner M., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2007.
- Mról T., *Podstawowe problemy szczególnej reprezentacji spółki z o.o. (art. 210 § 1 k.s.h.)*, Przegląd Prawa Handlowego 9/2019, s. 18-24.
- Naworski J.P., *Forma pełnomocnictwa udzielonego przez zgromadzenie wspólników na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. do zawarcia z członkiem zarządu umowy przenoszącej własność nieruchomości*, Glosa 3/2013, s. 51-62.
- Naworski J.P., *Pełnomocnictwo członka zarządu spółki z o.o. – glosa III CZP 68/06*, Monitor Prawniczy 1/2008, s. 44-48.
- Naworski J.P., *Pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników, o którym mowa w art. 210 § 1 k.s.h. – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 22.02.2023 r., II CSKP 785/22*, Glosa 2/2024, s. 20-30.
- Naworski J.P., *Reprezentacja spółki kapitałowej z udziałem pełnomocników – w tym będących członkami zarządu*, Glosa 5/2007, s. 5-55.
- Opalski A., *Ważność umowy zawartej przez członka zarządu spółki z o.o.*, Przegląd Prawa Handlowego 6/2003, s. 36-42.
- Opalski A., *Kodeks spółek handlowych, t. IIA, Spółka z o.o. Komentarz. Art. 151-226*, Legalis.
- Plesiński P., *Dopuszczalność powoływania członka zarządu na pełnomocnika z art. 210 § 1 k.s.h. – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 22.02.2023 r., II CSKP 785/22*, Glosa 3/2024, s. 40-47.
- Popradowski P., *Odniesienia do problematyki spółek handlowych w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego*, Glosa 3/2024, s. 7-18.
- Rodzinkiewicz M., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2013.
- Ryszkowski K., *Forma pełnomocnictwa udzielonego na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. na gruncie orzecznictwa Sądu Najwyższego*, Przegląd Prawa Handlowego 1/2021, s. 33-38.
- Ryszkowski K., *Reprezentacja wspólników przy zmianie umowy spółki z o.o. spółki komandytowej, w której komandytariuszem jest członek zarządu tej spółki z o.o. – glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 7.09.2018 r., III CZP 42/18*, Glosa 4/2020, s. 91-97.
- Rzetecka-Gil A., *Członek zarządu spółki z o.o. jako pełnomocnik – glosa do uchwały SN z 23.08.2006 r. (III CZP 68/06)*, Glosa 2/2007, s. 78-84.
- Sołtyński S., Szajkowski A., Szumański A., Szwaja J., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz, II*, Warszawa 2014.
- Śliwa Ł., *Dopuszczalność sędziowskiej oceny nienaruszalności interesów spółki jako warunek skutecznego ustanowienia członka zarządu pełnomocnikiem w trybie*

- art. 210 § 1 k.s.h. Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 8 sierpnia 2018 r., III AUa 98/18, Orzeczenia Sądów Polskich 5/2021, s. 104-120.*
- Sołtysiński S., Litwińska M., *Prawo spółek kapitałowych*, Warszawa 2010.
- Stefaniuk W.A., *Możliwość udzielenia pełnomocnictwa członkowi zarządu spółki kapitałowej – analiza orzecznictwa Sądu Najwyższego*, Internetowy Przegląd Prawniczy TBSP UJ 9/2017, s. 190-201.
- Strzępka A.J., Piniór P., *Pełnomocnictwo a status członka zarządu*, Prawo Spółek 10/2006, s. 2-9.
- Strzępka J.A., Piniór P., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2024.
- Szczęśny R., *Ograniczenia kompetencji członków zarządu w spółkach kapitałowych*, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 11/2002, s. 10-19.
- Szczurowski T., *Rodzaj pełnomocnictwa udzielanego przez walne zgromadzenie na podstawie art. 379 § 1 k.s.h.*, [w:] *Kształtowanie się spółki akcyjnej a doświadczenia polskie*, red. M. Michalski, Warszawa 2020, s. 233-245.
- Wajda D., Tymczyszyn P., *Dopuszczalność ustanowienia członka zarządu pełnomocnikiem do zawarcia umowy między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze między spółką a członkiem zarządu*, Monitor Prawa Handlowego 4/2020, s. 8-13.